

מבוא.....	3
פרק 1 רקע כללי לשאלת המניעים אצל הנאצים.....	4
פרק 2 הגישה הדמונולוגית- הנאצים כבעלי פרופיל לא אנושי.....	6
2.1 מקורות הגישה.....	6
2.2 ביקורות אודות הגישה.....	7
פרק 3 הגישה הנורמטיבית- חברתית- הנאצים כאנשים נורמטיביים שהושפעו מהחברה.....	8
3.1 מקורות הגישה.....	8
3.2 ביקורות אודות הגישה.....	9
פרק 4 הגישה הבירוקרטית- הנאצים כאנשים נורמטיביים אשר פעלו ללא מודעות.....	10
4.1 מקורות הגישה.....	10
4.2 ביקורות אודות הגישה.....	11
פרק 5 דיון על הגישות השונות.....	12
סיכום.....	14

מבוא

מטרת העבודה להציג את שלושת הגישות המרכזיות השונות בעולם המחקר אודות הפרופיל של האנשים אשר ביצעו את הזוועות של הנאצים. האם מדובר באנשים בעלי פרופיל יוצא דופן, ואשר איננו מאפיין את האדם הנורמטיבי או שמא מדובר על אנשים נורמטיביים אשר היה גורם אחר אשר גרם להם לבצע את הזוועות הללו?

תחום זה של מחקר, הוא נושא רחב, אשר קיימים בו אסכולות שונות, זרמים שונים ותתי זרמים שונים. אין את היומרה להציג בעבודה קצרה זו את כל הגישות הקיימות כיום בעולם המחקר של השואה, ואף לא לנסות לרדת לעומקם של חלק מהגישות.

מטרת העבודה, לתת סקירה קצרה של שלושת הגישות המרכזיות הקיימות, להציג את הטענות המרכזיות כנגד כל אחת מהגישות, ולבסוף לדון בשלושת הגישות ולבצע ביניהן אינטגרציה, וזאת בניסיון לראות מה ניתן ללמוד מהמסקנה העולה מגישות אלו.

פרק 1 רקע כללי לשאלת המניעים אצל הנאצים

כבר מיד החל מסוף מלחמת העולם השנייה, בהיוודע ממדי האסון של העם היהודי, החלו לעלות שאלות בקרב בעלות הברית, שנחשפו לממדי אסון אלו, אודות הגורם שהניע את הנאצים לנהוג כפי שנהגו. מה גורם לעם, ויתרה מכך לאנשים אשר נמצאים בחזית ההשמדה, ולמנהיגים אשר מובילים אותה, לעשות מעשה כזה של רצח עם כל כך מאסיבי אשר תוכנן מראש בצורה מפורטת. שאלה זו התעצמה על רקע כך שרבים מבין הנאצים היו אנשים משכילים, חדורים במסורת אינטלקטואלית, אשר באים מתוך תרבות אשר חרתה על דיגלה את ההומניזם.

מקרים של רצח עם, פוגרומים ומעשי זוועה נודעו גם בעבר, אולם לרוב היה מדובר באירועים ספוראדיים, לא מתוכננים ולא עקביים. ההצדקה למעשים מסוג זה לרוב הייתה כחלק מלהט הקרב או בקשת הניצחון. אולם מה גורם לאנשים, לבצע מהלך ענק של חיסול אוכלוסיות שלמות, בקור רוח, באופן שיטתי, אשר כלל גם את אזרחי המדינה של אותם המחסלים.

שאלה זו, נידונה בתחילה כהכנה לקראת משפטי נירנברג, שם היה על בית הדין לדון את מבצעי הפשעים הללו, והשאלה שעלתה היא כיצד יש לדון אותם, ומה תהיה האשמה¹. לשאלת המניעים והסיבות, תהיה השלכה בהמשך גם על שאר האוכלוסייה הגרמנית, כשותפים לפשע. בנוסף השאלה תהיה האם מדובר על מקרה יוצא דופן, שלא ניתן לדון בו על בסיס תקדימי עבר, וכן שלא ניתן להקיש ממנו על מקרים שעלולים להתרחש בהמשך².

הניסיונות למתן תשובות לשאלה זו, היו רבים והגיעו מכיווני מחקר שונים. חלק מהגישות, שעיינו נמנית 'האסכולה הירושלמית', ניסו להסביר את המניעים ואת המעשים, כתוצר מתמשך של האנטישמיות הישנה, והשוואה ומעשיה הן תוצר טיבעי ומפותח שלה³, אשר שורשיה מגיעים מהעולם הנוצרי דתי⁴.

גישה מרכזית נוספת, המכונה הגישה האינטרנציונליסטית, טוענת כי ההשמדה הטוטאלית, היא אירוע מתוכנן מראש של היטלר וחבריו⁵. על בסיס גישה זו, ישנן גישות אשר ניסו לטעון כי מדובר על מבנה פסיכולוגי יוצא דופן ונדיר או אפילו על הופעה שטנית חד פעמית בהיסטוריה, של הנאצים אשר הגו וביצעו זאת⁶.

¹ דימסדייל, ג' אי'. (2018). *אנטומיה של רשע- חידת פושעי המלחמה הנאצים*. בן שמן: כתר ספרים בע"מ.

² ארנדט, ח'. (2007). *אייכמן בירושלים- דו"ח על הבטליות של הרוע*. תל אביב: הוצאת בבל.

³ מכמן, ד'. (2009). האם יש 'אסכולה ישראלית' בחקר השואה? חקר השואה וחקר האנטישמיות לאור השואה במדינת ישראל. *ציין, עד, עמ'* 219-244.

⁴ דימסדייל, ג' אי'. (2018). *אנטומיה של רשע- חידת פושעי המלחמה הנאצים*. בן שמן: כתר ספרים בע"מ.

⁵ מכמן, ד'. (2009). האם יש 'אסכולה ישראלית' בחקר השואה? חקר השואה וחקר האנטישמיות לאור השואה במדינת ישראל. *ציין, עד, עמ'* 219-244.

⁶ דימסדייל, ג' אי'. (2018). *אנטומיה של רשע- חידת פושעי המלחמה הנאצים*. בן שמן: כתר ספרים בע"מ.